

descoperă

Parcul Național Buila - Vânturarița

Album foto

**Parcul Național Buila-Vânturarița
-2007-**

© **Asociația Kogayon, 2007**

Toate drepturile asupra acestei ediții aparțin Asociației Kogayon. Orice reproducere parțială sau totală a prezentei ediții, fără acordul Asociației Kogayon este interzisă.

Această lucrare a fost elaborată de către un colectiv de autori din cadrul Asociației Kogayon pe baza cercetărilor proprii precum și a numeroaselor cunoștințe și informații despre Masivul Buila-Vânturarița, acumulate în perioada 2003 - 2007, de-a lungul proiectelor, studiilor și cercetărilor desfășurate pentru înființarea Parcului Național Buila-Vânturarița și apoi din cele decurse prin implicarea în administrarea acestuia.

Realizarea acestui album a fost posibilă grație suportului financiar acordat prin proiectul implementat de **Asociația Kogayon** - "*Monitorizarea unor specii protejate reprezentative pentru Parcul Național Buila-Vânturarița*", finanțat de **Administrația Fondului pentru Mediu** și cofinanțat de **R.N.P. Romsilva**.

Acest album se distribuie gratuit

ASOCIAȚIA KOGAYON
247115 Costești, nr. 343, Jud. Vâlcea
Tel: 0723/071.648
E-mail: office@kogayon.ro
www.kogayon.ro

Parcul Național Buila-Vânturarița

Cată cu înființarea Parcului Național Buila-Vânturarița în 2004, prietenii din Asociația Kogayon și-au văzut realizat un vis la care puțini îndrăzneau să gândească la început de drum. Al doisprezecelea parc național al țării și cel mai mic dintre acestea se naștea din acest vis, dar adevărata muncă acum începea, noul născut ne cerea să avem grijă în continuare de el. Și așa am făcut: ne-am pus pe treabă. Ne-am dat seama că o dorință de a proteja un munte drag a luat o turnură foarte serioasă și că numai muncind și mai mult ca până acum vom reuși să facem față. Fiecare și-a adus aportul la ceea ce înseamnă gospodărirea unui parc: scriere și implementare proiecte, cercetare (în teren, laboratoare și biblioteci), promovare, monitorizare, lucru cu oamenii din comunitățile locale și implicarea activă în viața comunităților, dezbateri, întâlniri, seminarii, educație ecologică și instruirea tinerilor pentru natură, igienizări, cartografiere, marcare trasee turistice, reparații, amenajări și întrețineri infrastructură turistică. Toate acestea s-au realizat lucrând în cadrul parcului, sau în alt colț de țară, în teren sau în birou și nu ar fi putut fi posibile fără prietenia acestor oameni, fără dragostea lor față de acest munte și fără dorința lor de a se implica activ în proiecte în care cred. Acest album a fost realizat folosindu-se fotografiile realizate de către membrii Asociației Kogayon în perioada 2004-2007, în cadrul acțiunilor și proiectelor desfășurate pe teritoriul parcului.

Autorii fotografiilor (pag.): Ema Cojocaru (25), Vlad Dincă (79), Costin Dudescu (32), Mădălin Focșa (21,24), Adi Glăvan (41), Monica Huidu (69), Sabin Iacob (50), Nicoleta Marin (72), Adrian Rădulescu (42,44,51,54,66), Dochiana Stoican (26-28, 39, 40, 43, 61, 62, 65), Florin Stoican (20, 22, 23, 29, 30, 31, 34-38, 45-49, 52, 53, 56, 58-60, 63, 64, 67, 68, 70, 71, 73-78, 80), Dan Tăuțan (55,57), Raluca Voinea (33).

Drd. Florin Stoican
Președinte Asociația Kogayon

Introducere

Parcul Național Buila-Vânturarița, viitor sit al Rețelei Ecologice Europene Natura 2000, a fost înființat prin HG 2151/2004. Este cel mai mic parc național din România, cu o suprafață de 4186 ha, fiind situat în Județul Vâlcea, pe teritoriul localităților Costești, Bărbătești și Băile Olănești.

Masivul prezintă caracteristicile specifice reliefului carstic, cu numeroase forme exocarstice și endocarstice. Datorită caracterului de insularitate și accesibilității dificile, în masiv s-au păstrat nealterate numeroase elemente ale patrimoniului natural.

Un element de atracție și valoare suplimentar al parcului îl constituie existența în perimetrul acestuia sau în imediata apropiere a numeroase obiective cultural-istorice: mănăstirile Arnota, Bistrița, Horezu, Frăsinei, schiturile Pătrunsa, Pahomie, Iezer, Bradu, Jgheaburi, bisericile fostelor schituri 44 Izvoare, Păpușa, Peri, bisericile rupestre din Peștera Liliacilor, bisericile din localitățile din zonă, precum și tradițiile, obiceiurile și arhitectura tradițională din satele de la poalele muntelui.

Administrația parcului a fost constituită în februarie 2006, fiind asigurată de către RNP

Romsilva, în baza contractului semnat cu Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile (nr. 102710/22.11.2005), în parteneriat cu Asociația Kogayon, organizație neguvernamentală din Costești-Vâlcea, conform unui protocol de colaborare.

Personalul Administrației Parcului Național Buila-Vânturarița, conform posturilor prevăzute în HG 2151/2004 este următorul: director, responsabil relații cu comunitățile, educație ecologică și turism, biolog, specialist IT, economist, șef pază și 4 rangeri.

Localizare geografică

Masivul Buila-Vânturarița este situat în partea central-nordică a Județului Vâlcea și face parte din Munții Căpățâanii. Masivul iese în evidență față de lanțul principal al acestora, atât prin dispunere cât și prin constituție și relief. Creasta principală a Munților Căpățâanii, constituită preponderent din șisturi cristaline are o dispunere est-vest, cu creste secundare înspre nord și sud. Excepție fac două masive calcaroase, ale căror creste principale sunt dispuse pe direcția SV-NE: Masivul Târnovu în nord-vest și Masivul Buila-Vânturarița în sud-est.

Masivul Buila-Vânturarița se întinde de la vest de Cheile Bistriței și până la est de Cheile Olăneștilor (Folea). Legătura cu Munții

Căpățanii este făcută prin Plaiul Netedu (interfluviul dintre râurile Bistrița și Costești), Plaiul Lespezi (interfluviul dintre râurile Costești și Cheia) și Plaiul Hădărău (interfluviul dintre râurile Cheia și Olănești).

Creasta Buila-Vânturarița are o extindere spațială de tip liniar, cu o lungime de circa 14 km și o lățime cuprinsă între 0,5 și 2,5 m km (extinderea calcarelor jurasice).

Altitudinea absolută este în Vârful Vânturarița Mare (1885 m), iar cea minimă la ieșirea Bistriței dinchei(550m).Principalelevârfurileamasivului sunt, de la sud-vest spre nord-est, următoarele: Arnota (1183,7 m), Muntele Cacova (1525,1 m), Muntele Piatra (1643 m), Muntele Albu (1658,9 m), Buila (1848,6 m), Ștevioara (1847 m), Vânturarița Mare (1885,2 m), Vioreanu (1866 m), Vânturarița Mică (1655 m), Stogu (981 m).

Puncte de intrare/acces

Parcul Național Buila-Vânturarița are 6 puncte de intrare:

- ▶ 3 în Comuna Costești, unul pe Valea Bistrița și două pe Valea Costești: Bistrița, Pietreni-Prislop și Pietreni-Valea Morii;
- ▶ unul în Comuna Bărbătești pe Valea Otăsăului;
- ▶ unul în Satul Cheia pe Valea Cheia;
- ▶ unul în Orașul Băile Olănești pe Valea

Olănești.

Accesul se poate face fie pe drumul național 67 Rm. Vâlcea - Târgu Jiu, fie pe drumul județean Rm. Vâlcea - Băile Olănești.

Alegând prima variantă se poate ajunge în masiv astfel:

- ▶ 30 Km până în Bărbătești (sat Bârzești), apoi înspre nord pe Valea Otăsăului, 5 km pe drum asfaltat, încă 3 km pe drum forestier, până la capătul drumului, de unde pe potecă, într-o oră, se ajunge la Schitul Pătrunsa;

- ▶ 38 km până la Costești, apoi înspre nord, se poate ajunge fie în Satul Bistrița (7 km pe drum asfaltat), fie în Satul Pietreni (5 km drum asfaltat și 2 km drum pietruit).

Alegând șoseaua spre Băile Olănești, după 15 km se pot alege două variante:

- ▶ pe Valea Olănești, 6 km până în stațiune și 14 km pe drum forestier până în Cheile Olănești, trecând pe la cantonul silvic Mânzu (7 km);

- ▶ pe Valea Cheia, 7 km până în Valea Cheii pe șosea asfaltată, apoi pe drum forestier. După ce se trece de Schitul Iezer (3 km), se poate ajunge fie la Schitul Pahomie (8 km), fie la cantonul silvic Cheia (9 km).

Geologia

Din punct de vedere tectonic zona studiată face parte din orogenul carpatic. Masivul Buila-Vânturarița face parte din Pânza Getică,

Parcul Național Buila-Vânturarița

unitate a Dacidelor Mediane din Carpații Meridionali, puse în loc în Senonian, în cadrul tectogenezei Iaramice. Pânza Getică este alcătuită din formațiuni cristalofiliene prealpine și dintr-o cuvertură sedimentară în cadrul căreia cele mai vechi depozite sunt de vârstă Carbonifer superior. Datorită eroziunii, depozite sedimentare ale Pânzei Getice se întâlnesc doar în câteva arii, dintre care cele mai importante sunt Brașov-Dâmbovicioara, Buila-Vânturarița, Hațeg și Reșița-Moldova Nouă. Aceste depozite sedimentare au fost supuse proceselor tectonogenetice în două faze.

În zona Masivului Buila-Vânturarița se găsește o succesiune de depozite metamorfice și sedimentare care poate fi urmărită în întregime pe deschiderile oferite de văile celor patru râuri care traversează bara calcaroasă, săpând în aceasta câte un sector de chei.

Formațiunile cristaline. În Masivul Buila-Vânturarița rocile metamorfice află pe versanții nord-vestici, pe văile râurilor Bistrița, Costești, Cheia, și Olănești, cât și în zona de creastă, unde ies la zi de sub depozitele sedimentare erodate (Curmătura Builei). Evoluția metamorfică a unităților gnaisice din Pânza Getică se înscrie în intervalul de timp al ciclului Varisc (300-350 M.a.). Evoluția metamorfitelor din Carpații Meridionali are în prezent repere mai clare, subliniind

caracterul polistadial și o evoluție distinctă a unităților Getic-Supragetic vs. Danubian, într-o succesiune de evenimente de la subducție la obducție și o inversiune tectonică în Cretacicul mediu și superior.

Rocile metamorfice din domeniul Getic-Supragetic pot fi divizate în două tipuri principale de litologii: un tip dominat de calcare cristaline, amfibolite, micașturi, paragneisse, cuarțite, din care lipsesc migmatitele, reprezentând metalitofaciesul de Negoii, iar cel de-aldoilea este relativ sărac în roci carbonatice și amfibolitice, fiind dominat de gneisse și migmatite, reprezentând metalitofaciesul de Sebeș-Lotru, în cadrul acestuia din urmă încadrându-se și formațiunile cristaline din Masivul Buila-Vânturarița.

Formațiunile sedimentare.

După desăvârșirea ciclului baikalian care a generat șisturi cristaline epimetamorfice, domeniul getic a evoluat ca arie exondată supusă denudării. A devenit arie de acumulare în neo-Carbonifer, când s-au acumulat depozite predominant continentale. În ciclul alpin procesul de sedimentare începe după faza de exondare care a durat și în timpul Triasicului. În Jurassic se conturează o serie de zone depresionare printre care și Buila-Vânturarița. Domeniul getic este din nou exondat după tectogeneza mezocretacică. După acest moment, are loc o transgresiune la nivelul

Cenomanianului dar formațiunile sedimentare sunt, în cea mai mare parte, îndepărtate prin eroziune.

În zona Masivului Buila-Vânturarița, succesiunea sedimentară cuprinde depozite Jurassic superioare și Cretacic inferioare:

- ▶ Bajocian-Barhonian inferior: gresii grosiere și calcare masive, spatice, coraliogene;
- ▶ Bathonian superior-Callovian inferior: gresii calcaroase și calcare limonitice cu pete verzui și roșii, cu elemente de micașisturi;
- ▶ Callovian mediu-superior: gresii șistoase, calcaroase, gălbui-roșcate, calcare microconglomerate și gălbui micacce;
- ▶ Oxfordian: șisturi marnoase, marnocalcare, calcare roșii cu jaspuri.
- ▶ Kimmeridgian inferior: calcare fine roșii, stratificate;
- ▶ Kimmeridgian superior-Tithonian: 250-300 m calcare recifale masive;
- ▶ Tithonian superior-Berriasian: lipsește;
- ▶ Valanginian: oosparite, pelsparite, intrapelsparite, care trec lateral și succesiv la biomicrocrite;
- ▶ Hauterivian: lipsește;
- ▶ Baramian-Aptian: facies urgonian ce se dispune transgresiv și discordant peste formațiunile neoconiene.

Formațiunile cretacice reprezintă o serie detritică foarte bine dezvoltată

(maxim 10.000 m, cu grosimi ce cresc dinspre sud-vest spre nord-est):

- ▶ Albian-Vraconian inferior: orizontul inferior de gresii și conglomerate;
- ▶ Vraconian-Turonian-Coniacian: orizontul inferior marno-argilos cu alternanțe de argile și marne, uneori gresii subțiri;
- ▶ Santonian-Campanian inferior: orizontul superior de gresii și conglomerate;
- ▶ Campanian superior-Maastrichtian: orizontul superior marno-argilos.

Geomorfologia

Spre deosebire de Munții Căpățâanii din care face parte, Masivul Buila-Vânturarița prezintă caractere aparte, specifice cres-telor calcaroase liniare și insulare.

Culmea principală are o lungime de circa 14 km, având însă caracter unitar doar între Cheile Costești și Cheile Cheia, cu o mică întrerupere în zona Curmătura Builei (aici cuvertura sedimentară a fost erodată până la depozitele metamorfice), în rest fiind fragmentată de către râurile care au săpat chei (de la vest la est: Bistrița, Costești, Cheia și Olănești), care separă două masive: Arnota (sud-vest) și Stogu (nord-est), care au o înfățișare diferită de aceea a culmii principale. Creasta are aspect accidentat, doar pe zone restrânse având platouri netezite (Cacova,

Parcul Național Buila-Vânturarița

Albu), trăsătura dominantă fiind cea de culme în trepte, dominată de vârfuri rotunjite (Piatra sau ascuțite (Vânturarița).

Sectorul nordic al culmii principale are aspectul unei creste ascuțite și zimțate, chiar dacă înălțimea descrește treptat. Eroziunea și dezagregarea au detașat martori de eroziune reziduali cu formă de turnuri sau ace, unii de dimensiuni mari (35m), în special pe versantul vestic al masivului. Culmile secundare sunt în general scurte (sub 1 km) și cad în trepte accentuate spre est. Doar în Muntele Cacova apar culmi netede, iar sectoarele de culmi rotunjite din Munții Cacova și Piatra.

Din punct de vedere altimetric, cota maximă este situată la 1885 m (Vârful Vânturarița Mare), iar cea minimă la 550 m (ieșirea Bistriței din chei). Mersul curbelor și repartiția hipsometriei în cadrul masivului se prezintă alungit-concentric. Astfel, altitudinile de peste 1800 m ocupă două areale mici în partea centrală a Masivului, în jurul vârfurilor Buila și Vânturarița, însumând doar 1,4% din suprafață. Între 1400 și 1800 m se situează întreaga parte centrală a masivului și insular, Muntele Stogu, totalizând 14,5% din suprafață. Cea mai mare extindere o ocupă intervalul 1000 - 1400 m, fiind prezent atât în Muntele Arnota și Muntele Cacova, cât și în lungul întregii borduri estice din partea centrală și nordică a masivului. Acest interval altitudinal

însumează 56,6% din suprafață.

Partea aflată sub 1000 m ocupă 27,3% și este extinsă mai ales în sudul Muntelui Arnota și în lungul văilor Bistrița, Costești și Cheia.

Calcululele densității fragmentării arată că 38,7% din suprafața masivului are valori de peste 4 km/kmp . Valoarea cea mai mare ajunge la 5,2 km/kmp și se găsește la est de vârful Vânturarița. Suprafețe cu valori de 3-4 km/kmp reprezintă 27% din suprafață. Valoarea medie a densității fragmentării este de 3,5 km/kmp. Valorile mai mici de 2 km/kmp reprezintă 20,8% din suprafața întregului masiv.

Adâncimea fragmentării reliefului atinge valoarea maximă de 820 m. Energia medie este de 518 m iar cea minimă în jur de 350 m. Pe mai mult de jumătate din suprafața masivului energia reliefului este sub 500 m.

Declivitatea reliefului influențează direct tipul și intensitatea proceselor geomorfologice și își pune puternic amprenta asupra peisajului. Valoarea declivității este foarte variată și ajunge până la 80 - 900 în cazul abrupturilor, pe alocuri apărând chiar și pereți cu surplombe. Cea mai mare extindere o au suprafețele cu înclinări de 40 - 600 (33%). Aceeași mare varietate se constată și în cazul expunerii versanților. Suprafețele orizontale și suborizontale, reprezintă doar 6% din întinderea masivului. Suprafețele cu expoziție estică și sudică, ocupă 25% și respectiv 32% din suprafață,

comparativ cu cele expuse spre vest (18%) și nord (19%).

Hidrologia

Întreaga rețea hidrografică a Masivului Buila-Vânturarița este tributară Râului Olt, prin afluenți direcți sau indirecti de dreapta ai acestuia, cu o direcție de curs, în linii mari de la nord la sud. Principalele râuri care curg în masiv sunt, de la sud-vest la nord-est:

► Bistrița, afluent al Oltului, care izvorăște din Munții Căpățâanii și este formată prin unirea a două pâraie principale: Gurgui (vest), cu izvoarele în Curmătura Rodeanu și Cuca (est), cu izvoarele în Curmătura Zănoaga. Străbate bara calcaroasă a Masivului săpând chei în extremitatea sud-vestică a acesteia, adunând apele din Munții Bulzu și La Clae (versanții estici), prin numeroase pâraie (Pârâul Fântâanii, Pârâul Bulzului) și din Muntele Arnota (versantul vestic);

► Costești, afluent de stânga al Bistriței, în care se varsă la sud de Comuna Costești, cu izvoare tot în Munții Căpățâanii (Curmătura Lespezi), care adună apele de pe versanții nord-vestici ai masivului (sectorul până la Plaiul Lespezi) (Pârâiele Șasa Vocești, Ghelălău, Curmăturii), versantul estic al Muntelui Arnota și versantul sudic al Muntelui Cacova (Pârâul Sec sau Valea Morii). Râul și-a găsit loc pe traiectul

unei falii importante și a străbătut Masivul de la nord la sud săpând chei spectaculoase;

► Otăsău, afluent de stânga al Bistriței, care își are obârșia în Curmătura Builei și adună apele de pe versanții sudici ai Munților Piatra și Albu (Valea Bulzului, Valea Pătrunsa);

► Cheia, afluent de dreapta al Olăneștiului, are izvoarele în Munții Căpățâanii (zona Zmeuret Preota). Adună ape atât din zona înaltă Munților Căpățâanii cât și din Buila-Vânturarița, atât de pe versanții nord-vestici cât și de pe cei sud-estici. Cheia sapă în calcarele dintre Stogu și Vânturarița unele dintre cele mai sălbatice sectoare de chei din țară.

► Olănești, afluent de dreapta al Oltului, cu izvoare în Munții Căpățâanii (Vârful Gera), care adună și apele de pe versantul estic al Muntelui Stogu. Olăneștiul sapă și un sector de chei, mai scurte dar foarte spectaculoase, bara de calcare prelungindu-se până în versantul estic al acestora.

La capitolul lacuri și acumulări de apă masivul este sărac, fiind prezente doar câteva mici lacuri: cele antropice din Pietreni, generate de alunecarea stratelor pe care s-a depus halda de steril de la cariera Bistrița, două mici iazuri (toplițe) pe Cheile Bistriței și câteva mici tăuri în dolinele din zona Muntelui Piatra, care în verile secetoase seacă aproape complet.

Parcul Național Buila-Vânturarița

Apele subterane au fost foarte active, generând numeroase fenomene endocarstice, reprezentate prin peste 100 peșteri, la care se adaugă numeroase fenomene exocarstice.

Sunt prezente numeroase surse de apă de tipul izburilor, dintre care cel al Izvorului Frumos de lângă Schitul Pahomie este cel mai important. Altele mai mici se găsesc la nord de Curmătura Builei (La Troiță), Po-iana Scărișoara, Poiana Pătrunsa, Bistrița. Sunt prezente numeroase surse de apă de tipul izburilor, dintre care cel al Izvorului Frumos de lângă Schitul Pahomie este cel mai important. Altele mai mici se găsesc la nord de Curmătura Builei (La Troiță), Poiana Scărișoara, Poiana Pătrunsa, Bistrița.

Pedologia

Solurile din Masivul Buila-Vânturarița, fiind în mare parte formate pe substrat calcaros, nu prezintă o mare diversificare, fiind diferite doar din cauza tipului de asociații vegetale care s-au format pe acestea.

În ansamblu, între solurile Parcul Național Buila-Vânturarița, predominante sunt redzinele datorită configurației calcaroase a masivului.

În etajul fagului, se întâlnesc soluri podzolice humico-feriiluviale, brune acide de pajști alpine și de pădure, cu reacție acidă și grade diferite de podzolizare. În etajul coniferelor, se întâlnesc soluri podzolice, brune acide și

podzolice humico feriiluviale. În crăpăturile stâncilor, se întâlnește sol turbos pe care s-au instalat specii cu adaptări speciale - hasmofite. În lungul văilor, se întâlnesc soluri aluviale.

Speologia

Creasta calcaroasă a Masivului Buila-Vânturarița, prin dispunerea ei pe direcție SV-NE, a constituit și constituie o barieră pentru râurile care adună apele de pe versanții sudici ai Munților Căpățâanii. Râurile, nevoite să ocolească zona centrală, au reușit să străpungă această barieră numai la cele două extremități: în partea de sud-vest râurile Bistrița și Costești și-au săpat spectaculoase chei între care este cuprins Muntele Arnota, iar în partea de nord-est, râurile Cheia și Olănești au tăiat Cheile Comarnicelor (Cheile Recea sau Cheile Cheii), printre cele mai adânci și mai sălbatice din țară, prezentând pe o lungime de peste 1 km cascade, marmite, săritori, pereți apropiați până la 2 m dar înalți de peste 300 m și respectiv Cheile Mânzului (Cheile Olăneștilor, Cheile Folea, Valea Rea sau Cheile Râului Sec).

În afara cheilor, formele exocarstice sunt reduse ca număr, varietate și dimensiuni, datorită morfologiei barei de calcare. Dintre acestea, ar fi de amintit câmpul de lapiezuri din Muntele Albu, cele câteva arcade naturale,

dintre care Casa de Piatră de la Pătrunsa este cea mai cunoscută, hornurile de la Curmătura Builei, abrupțul nord-vestic.

Formele endocarstice sunt mult mai bine reprezentate, prin peste 100 de peșteri și câteva avene.

Masivul Buila-Vânturarița reprezintă cel mai estic areal din Carpații Meridionali care adăpostește faună troglobiontă. Pentru aceasta și pentru faptul ca numărul speciilor troglobionte este destul de mare, importanța biospeologică este foarte mare.

Dintre peșterile din masiv, 10 sunt declarate arii protejate prin Legea 5/2000:

- ▶ În bazinul Bistrița: Peștera Liliiecilor (Sf. Grigorie Decapolitul) și Peștera Valea Bistrița;
- ▶ În bazinul Cheia: Peștera Caprelor, Peștera din Cheile Comarnicelor (Munteanu Murgoci), Peștera Caprelor, Peștera Pagodelor, Peștera Rac, Peștera cu Lac, Peștera cu Perle, Peștera Clopot;
- ▶ În bazinul Olănești: Peștera Arnăuților.

Clima

Clima este etajată pe verticală, urmând treptele de relief, cu diferențe și chiar inversiuni de climat de la un versant la altul.

Etajul fagului este caracterizat prin precipitații cuprinse între 600 și 900 mm/an, ajungând chiar la 1000 mm/an, o

umiditate cuprinsă între 68 și 70 % temperaturi medii anuale cuprinse între 6° și 90° C.

Etajul molidului este caracterizat prin precipitații cuprinse între 700 și 900 mm/an, o umiditate cuprinsă între 67 și 70 % (scade odată cu creșterea altitudinii), și temperaturi medii anuale cuprinse între 2° și 50° C și prin predominanța vânturilor cu direcție NV-SE.

Etajul subalpin este caracterizat prin precipitații mai mari de 900 mm/an, temperaturi medii anuale cuprinse între 1° și 20° C, o perioadă lungă în care zăpada rămâne netopită și o perioadă scurtă de vegetație a plantelor.

Influența climei mai blânde din Oltenia se răsfrânge simțitor asupra Munților Căpățâanii, mai ales asupra versanților sudici. Se înregistrează o diferență destul de evidentă între climatul versanților cu expunere sud-estică și cel al celor cu expunere nord-vestică. În cazul primilor, avem de-a face cu o climă mai blândă, cu caractere-ristici submediteraneene, datorită insolației puternice și a înmagazinării căldurii de către calcar, la altitudini mai mari de 1000 m întâlnindu-se frecvent temperaturi mai ridicate decât în zonele mult mai coborâte altitudinal, iar vegetația dezvoltându-se mult mai rapid pe acești versanți. În schimb, pe versanții cu expunere nord-vestică și pe văile adânci, temperaturile sunt mult mai scăzute,

Parcul Național Buila-Vânturarița

zăpada persistă până târziu în vară, iar speciile de climă mai rece urcă până la nivelul crestei, înregistrându-se frecvent inversiuni ale etajelor de vegetație. Precipitațiile anuale medii ating 1200 mm la o altitudine de circa 1400 m. În zona de munte, numărul zilelor ploioase este de 150 - 160 pe an. În zonele aflate la peste 1500 m primele zăpezi cad pe la sfârșitul lui octombrie și se topesc în luna mai. Uneori, petice de zăpadă zăbovesc în văi până spre mijlocul verii.

Habitatele

Pe teritoriul parcului există o mare varietate a tipurilor de habitate. Astfel, au fost identificate 23 tipuri de habitate, din care 17 tipuri au corespondență la nivel european, unele dintre acestea fiind habitate prioritare: tufărișuri scunde alpine și boreale, tufărișuri cu *Pinus mugo* și *Rhododendron myrtifolium* (habitat prioritar), comunități rupicole calcifile sau pajiști bazifile din *Alyso-Sedion albi* (habitat prioritar), pajiști calcifile alpine și subalpine, pajiști montane de *Nardus* bogate în specii, pe substraturi silicioase (habitat prioritar), pajiști cu *Monilinia* pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (*Monilinion caeruleae*), comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor până la cel montan și alpin, pajiști aluviale

din *Cnidion dubii*, pajiști de altitudine joasă (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*), fânețe montane, grohotișuri calcaroase și de șisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (*Thlaspietea rotundifolii*), versanți stâncoși cu vegetație chasmofitică pe roci silicioase, peșteri închise accesului public, păduri de fag de tip *Luzulo-Fagetum*, păduri de fag de tip *Asperulo-Fagetum*, păduri dacice de fag (*Symphyto-Fagion*), păduri acidofile de *Picea abies* din regiunea montană (*Vaccinio-Piceetea*).

Flora

Diversitatea floristică și faunistică a ecosistemelor din cadrul parcului este foarte mare, datorită unui complex de factori, printre care se numără:

- ▶ relieful muntos care a favorizat menținerea vegetației naturale, aceasta nefiind înlocuită de culturile agricole datorită reliefului accidentat al crestei calcaroase;
- ▶ frecvența mare a calcarelor la zi, marcată în relief prin sectoare de chei și mici masive izolate cu versanți abrupti, hornuri, fisuri, brâne, văi seci, grohotișuri care adăpostesc o floră deosebit de interesantă;
- ▶ climatul relativ blând, cu influențe submediteraneene, care a favorizat răspândirea unor specii relativ termofile;

► în cadrul reliefului muntos există o diversitate mare a tipurilor de habitat.

Acest complex de factori, corelat cu poziția față de centrele genetice și căile de migrație a florei și a faunei, a determinat existența unor elemente foarte diferite: eurasiatice, europene și central-europene, alpino-carpatică, submediteraneene, carpato-balcanice ca și o serie de specii endemice sau subendemice.

Elementele predominante sunt, în general, cele eurasiatice (22,6%) care, împreună cu cele europene (13,2%) și europene centrale (11,2%), cuprind jumătate din totalul speciilor. Urmează cele circumpolare 9,6%; balcanice-dacice 8,3%; alpine 8,1%; alpine centrale 6,8%; endemice 6,8%; continentale 4,9%; mediteraneene 4,9%; ubicviste 3,6%.

Masivul Buila-Vânturarița prezintă etajare pe verticală a florei conform cu dispunerea treptelor altitudinale și climatice, cu caracteristici specifice fiecărui etaj.

Etajele de vegetație sunt : etajul nemo-ral (al pădurilor de foioase) cu subetajul făgetelor și subetajul pădurilor de fag cu rășinoase, etajul boreal (al molidișurilor) și etajul subalpin.

În Masivul Buila-Vânturarița vegetează :

► specii periclitare - specii în pericol de stingere, a căror supraviețuire este improbabilă dacă factorii cauzali continuă să acționeze sau ale căror populații au fost sărăcite până la nivelul critic (ex. *Leontopodium alpinum* -

floarea de colț);

► specii vulnerabile - specii care au populații în descreștere din cauza supraexploatării și a distrugerii extensive a habitatelor sau a altor tulburări de mediu (ex. *Trollius europaeus* - bulbuc de munte, *Dianthus spiculifolius* - garofița de stâncă, *Daphne mezereum* - tulichina pitică, *Daphne blagayana* - iedera albă);

► specii rare - specii cu populații mondiale mici, care se află sub risc ca urmare a arealului lor restrictiv (*Viola alpina* - toporaș de stâncă, *Taxus baccata* - tisă, *Lilium jankae* - crin de munte, *Lilium martagon* - crin de pădure, *Centaurea atropurpurea* - pesmă, *Pinus mugo* - jneapăn);

► specii neamenințate.

O altă categorie de specii sunt cele endemice: *Centaurea pinnafida*, *Dianthus spiculifolius*, *Juniperus sabina*.

În parc există 28 de specii de orhidee (ex. *Epipactis helleborine*, *E. atrorubens*, *Gymnadenia conopsea*, *Orchis mascula*, *Platanthera bifolia* etc.) Plante menționate în Lista Roșie a Plantelor: *Taxus baccata*, *Pinus sylvestris*, *Trollius europaeus*, *Juniperus sabina*, *Dianthus spiculifolius*, *Daphne blagayana*, *Gentiana lutea*.

Fauna

Ca și în cazul florei, fauna se bucură de o mare diversitate. Multe dintre speciile întâlnite aici sunt protejate prin convenții internaționale ratificate și de România (Convenția de la Berna, Convenția de la Bonn, Convenția CITES, Directivele Habitate și Păsări ale Uniunii Europene).

Dintre nevertebrate, în Masivul Buila-Vânturarița se întâlnesc insecte (efemeroptere - *Bactis sp.*, *Rhithrogena sp.*, plecoptere - *Isoperla sp.*, *Chloroperla sp.*, *Nemoura sp.*, trichoptere - *Rhyncophila sp.*, coleoptere - *Carabus violaceus*, *Carabus intricatus*, *Carabus monilis*, *Carabus coriaceus*, *Abax parallepipedus*, *Rosalia alpina*, *Lucanus cervus*, lepidopere - *Vanessa jo*, *V. atalanta*, *Lycaena dispar*, moluște - *Helix pomatia*, *Cepaea sp.*

Vertebratele sunt și ele bine reprezentate:

► Pești: păstrăv (*Salmo trutta fario*), lipan (*Thymalus thymalus*), moioagă (*Barbus meridionalis*), zglăvoc (*Cottus gobio*);

► Amfibieni: salamandă (*Salamandra salamandra*), triton (*Triturus alpestris*, *Triturus vulgaris*), buhaiul de baltă cu burta galbenă (*Bombina variegata*), broasca roșie de munte (*Rana temporaria*), broasca râioasă brună (*Bufo bufo*).

► Reptile: gușterul (*Lacerta viridis*), șopârta

de ziduri (*Podarcis muralis*), șarpele de alun (*Coronella austriaca*), vipera (*Vipera berus*).

► Păsări: gaia roșie (*Milvus milvus*), șerpar (*Circaetus gallicus*), acvila țipătoare mică (*Aquila pomarina*), vânturelul de seară (*Falco vespertinus*), caprimulgul (*Caprimulgus europaeus*), presura de munte (*Emberiza cia*), pietrar negru (*Oenanthe pleschanka*), pietrar rasăritean (*Oenanthe isabellina*), ciocănitoare de munte (*Picoides tridactylus*), ciocănitoare de stejar (*Dendrocopus medius*), buha (*Bubo bubo*), codubatura (*Motacilla alba*), cocoșul de munte (*Tetrao urogallus*), fluturașul de stâncă (*Tichodroma muraria*);

► Mamifere: urs (*Ursus arctos*), râs (*Lynx lynx*), lup (*Canis lupus*), capra neagră (*Rupicapra rupicapra*), jder de pădure (*Martes martes*), jder de piatră (*Martes foina*), bursuc (*Meles meles*), cerb (*Cervus elaphus*), căprior (*Capreolus capreolus*), liliac mare cu potcoavă (*Rhinolophus ferrumequinum*), liliac mic cu potcoavă (*Rhinolophus hipposideros*), liliac comun (*Myotis myotis*), liliac comun mic (*Myotis blythi*), liliac de iaz (*Myotis dasycneme*), liliac cu picioare lungi (*Myotis capaccinii*), liliac căramiziu (*Myotis emarginatus*), liliac cârn (*Barbastella barbastellus*), liliac cu aripi lungi (*Miniopterus schreibersi*).

Comunitățile locale

La poalele Masivului Buila-Vânturarița sunt câteva localități străvechi: Orașul Horezu, Comuna Costești (satele Costești, Bistrița, Pietreni și Văratici), Comuna Bărbătești (satele Bărbătești, Bodești, Negrulești și Bârzești), Comuna Stoenești, Comuna Păușești, Orașul Băile Olănești (satele Cheia, Tisa, Comanca, Gurguiata).

Prezența omului în așezările de pe văile râurilor care curg la poalele Builei este foarte veche. Vestigiile neolitice descoperite în peșteri și în preajma primelor vetre ale satelor atestă locuirea acestor meleaguri ferite de calamități din cele mai vechi timpuri.

În Costești a fost descoperită cultura Feri-gile, din a doua epocă a fierului.

Doi frați, Bărbat și fratele său Litovoi, au fost conducători ai primelor organizații de tip feudal din Țara Românească (sec. XIII). Urmașii lui Bărbat se spune că ar fi întemeiat Bărbăteștiul. În continuare, istoria locurilor gravitează în jurul numeroaselor așezăminte monahale din zonă: Mănăstirea Bistrița, Mănăstirea Arnota, Mănăstirea Hurez, Mănăstirea Sărăcinești, Schitul Pahomie, Schitul Pătrunsa, Schitul Păpușa, Schitul 44 Izvoare, Schitul Peri, Schitul Iezer, Schitul Bradu, Schitul Jgheaburi, Mănăstirea Frăsinei.

Specificul zonei, arhitectura, tradiții, obiceiuri, meșteșuguri

Specificul zonei, tradițiile, obiceiurile și meșteșugurile sunt strâns legate de principalele ocupații ale localnicilor: păstoritul, prelucrarea lemnului și a pietrei, pomicultura, apicultura.

Zona este vestită pentru olărit (ceramica de Horezu), covoare oltenești, obiecte artizanale din lemn, meșteri dulgheri și tâmplari, portul și tradițiile pastorești, produsele tradiționale locale: fructe, țuică, brânzeturi, miere și alte produse derivate din acestea.

Arhitectura specifică zonei este bazată pe prelucrarea lemnului și a pietrei, cele mai la îndemână materiale în zona Olteniei de sub munte. Casele construite aici sunt cu pridvor (prispă) în față, sub care de obicei se află beciul. Temelia este construită din piatră zidită cu mortar, pereții sunt construiți din bârne din lemn tencuite, acoperișurile sunt acoperite cu șindrilă (șiță).

Obiective turistice naturale în parc

Dintre obiectivele turistice naturale de interes, în parc pot fi vizitate:

► Cheile Bistriței, cu o lungime de 1,5 km în partea cea mai îngustă, zonă unde trăiesc

Parcul Național Buila-Vânturarița

peste 450 specii de plante și animale, multe dintre ele rare și ocrotite;

▶ Cheile Costești, zonă foarte sălbatică, cu numeroase specii protejate ale florei și faunei, în apropierea Satului Pietreni;

Aceste două sectoare de chei pot fi vizitate parcurând traseul de ecoturism "Porțile Parcului Național Buila-Vânturarița: natură și spiritualitate", amenajat în anul 2006 printr-un proiect implementat de Asociația Kogayon.

▶ Cheile Cheia, unele dintre cele mai înguste și sălbatice sectoare de chei din țară, cu numeroase cascade și săritori, zeci de trasee de cățărare;

▶ Cheile Olănești, sau Folea, mai scurte dar foarte spectaculoase;

▶ Valea Otăsăului;

▶ Peștera Liliiecilor (Sfântul Grigore Decapolitul) de la Bistrița;

▶ Peștera Urșilor din Cheile Bistriței;

▶ Dolinele din Muntele Arnota;

▶ Poiana cu ghiocei bogați (*Leucojum vernum*) de la Prislop;

▶ Arcada naturală Casa de Piatră de la Pătrunsa;

▶ Rezervația de tisă de la Cheia;

▶ Poienile cu orhidee din Valea Cheia

▶ Peșterile din Cheile Cheii: Peștera cu Lac, Peștera Laleaua Verde, Peștera cu Perle, Peștera Pagodelor, Peștera Rac, Peștera Mirajului, etc.;

▶ Peștera Arnăuților din Cheile Olănești (Folea).

Obiective turistice cultural-istorice în parc

Dintre obiectivele turistice antropice de interes, în parc pot fi vizitate:

▶ Mănăstirea Bistrița - Costești, ctitorie a boierilor Craiovești (banul Barbu și frații săi Pârnu, Danciu și Radu), din jurul anului 1490;

▶ Biserica Bolnița de la Mănăstirea Bistrița, singura păstrată din ctitoria Craioveștilor (1520-1521); Tot la Bistrița, în jurul mănăstirii se mai pot vizita și alte obiective: podul Bibescu-Vodă, vila episcopului Vartolomeu, etc.

▶ Biserica Sfinții Arhangheli - Peștera Liliiecilor (Sfântul Grigore Decapolitul), ctitoria din anul 1637 a mitropolitului Teofil al Țării Românești;

▶ Biserica Ovidenia - Peștera Liliiecilor (Sfântul Grigore Decapolitul) Bistrița - cel mai vechi monument istoric aflat în Peștera Liliiecilor, ctitorită între anii 1633-1635 - biserică ce a servit ca ascunzătoare a bogățiilor mănăstirii;

▶ Schitul Păpușa - Bistrița - din 1712, ctitorită de călugării bistrițeni care îl aveau în frunte pe egumenul Ștefan;

▶ Mănăstirea Arnota din Bistrița - ctitorită de Matei Basarab în anii 1633-1634, monument

reprezentativ pentru arta bizantină;

- ▶ Schitul 44 Izvoare din Pietreni - cunoscut și sub numele de Schitul de sub Piatră, a fost construit de către egumenul Ștefan al mănăstirii Bistrița, în anul 1701;
- ▶ Mănăstirea Pătrunsa din Bărbătești - are hramul „Cuvioasa Paraschiva” și a fost construit în 1740 de către Episcopul Climent al Râmnicului;
- ▶ Schitul Pahomie din Cheia, întemeiat de Pahomie monahul și Sava Haiducul, în anul 1520.

Obiective turistice în zona adiacentă Parcului Național Buila-Vânturarița

În localitățile din imediata apropiere a parcului, pot fi vizitate o serie de obiective turistice:

Obiective turistice naturale:

- ▶ Rezervația Naturală Muzeul Trovanților Costești;
- ▶ Rezervația Naturală Slătioara;
- ▶ Rezervația Naturală Mlaștina Mosoroasa din Băile Olănești.

Obiective turistice cultural-istorice:

- ▶ Biserica Horezu - Sec. XVIII;
- ▶ Muzeul Ceramicii Horezu; Ateliere de ceramică Horezu;
- ▶ Biserica Urșani - Sec. XVIII;
- ▶ Cula Greceanu Măldărești - Sec. XVIII;
- ▶ Cula Duca (Sec. XIX) și Muzeul Memorial I.Gh.

Duca Măldărești;

- ▶ Biserica Măldărești - Sec. XVIII;
- ▶ Biserica Râmești - Sec. XVIII;
- ▶ Mănăstirea Horezu (Sec. XVIII), monument al patrimoniului universal UNESCO - Satul Romani;
- ▶ Biserica Romani - Sec. XVIII;
- ▶ Biserica Bolnița - Sec. XVIII - Satul Romani;
- ▶ Schitul Sfântul Ștefan - Sec. XVIII - Satul Romani; Schitul Sfinții Apostoli - Sec. XVIII - Satul Romani;
- ▶ Biserica Peri Bistrița - Sec. XVIII;
- ▶ Biserica Ciorobești - Sec. XVIII - Pietreni;
- ▶ Biserica Grămești - Sec. XVII - Pietreni;
- ▶ Biserica Costești (Grușețu) - Sec. XIX - Costești;
- ▶ Muzeul de artă Costești;
- ▶ Biserica Iernatic - Sec. XVIII - Bărbătești;
- ▶ Biserica Măleni - Sec. XVIII - Bărbătești;
- ▶ Biserica Vătășești - Sec. XVIII - Bărbătești;
- ▶ Biserica Mierlești - Bărbătești;
- ▶ Biserica Poieni - Sec. XVIII - Bărbătești
- ▶ Exoziția de artă populară Bărbătești;
- ▶ Schitul Jgheaburi - Sec. XVIII - Stoenesti;
- ▶ Schitul Iezer - Sec. XVII - Cheia;
- ▶ Biserica Sfinții Voievozi - Sec. XVIII - Cheia;
- ▶ Mănăstirea Sărăcinești - Sec. XVIII - Cheia;
- ▶ Schitul Bradu - Sec. XVIII - Băile Olănești;
- ▶ Mănăstirea Frasinei - Sec. XIX - Băile Olănești.

👉 foto: **Florin Stoican** - Curmătura Builei (Hududăurile)

👉 foto: **Mădălin Focșa** - Sub Vf. Vânturarița

→ foto: **Florin Stoican** - Muntele Piatra

→ foto: **Florin Stoican** - Curmătura Builei

👉 foto: **Mădălin Focșa** - Spre Valea Otăsăului

👉 foto: **Emă Cojocaru** - Chile la Pătrunsa

► foto: Dochiana
Stoican - Insula

→ foto: Dochiana Stoican - Izvorul Frumos

👉 foto: **Dochiana Stoican**
- Agățat de viață

👉 foto: Florin Stoican -
Izvorul Frumos

👉 foto: **Florin Stoican** - Obârșia Otăsăului

👉 foto: **Florin Stoican** - Trambulină

→ foto: **Costin Dudescu** - Buila-Vânturarița văzută din Munții Căpățanii

→ foto: **Raluca Voinea**
- Cheile Costești –
Lacul cu Piramidă

→ foto: Florin Stoican
- Peștera Urșilor

👉 foto: **Florin Stoican** - Valurile verzi

→ foto: **Florin Stoican** - Muntele Oale

↪ foto: **Florin Stoican** - Dolină

👉 foto: Florin Stoican - Creasta

➔ foto: Dochiana Stoican - Vârful Țucla

→ foto: **Dochiana Stoican** - Toamna

► foto: **Adi Glăvan** - Muntele Albu

→ foto: **Adrian Rădulescu** -
Muntele Cacova

→ foto: **Dochiana Stoican**
- Cheile Bistriței

→ foto: **Adrian Rădulescu** - Muntele Piatra

→ foto: **Florin Stoican** - Apus

→ foto: **Florin Stoican** - Valuri de piatră

→ foto: **Florin Stoican** -
Buila văzut din Horezu

→ foto: Florin Stoican -
Clăia Strâmbă

👉 foto: Florin Stoican - Vârful Vioreanu

→ foto: **Sabin Iacob** - Muntele Cacova

↪ foto: **Adrian Rădulescu** - Poiana de Piatră

👉 foto: Florin Stoican
- Toamnă

→ foto: **Florin Stoican** - Muntele Piatra

→ foto: **Adrian Rădulescu** - Urcând pe Muntele Albu

→ foto: **Dan Tăuțan** - Refugiul Popii din Curmătura Builei

👉 foto: **Florin Stoican** - Dosul Builei

👉 foto: **Dan Tăușan** - Hududăurile din Curmătura Builei

→ foto: Florin Stoican - Mister

↪ foto: **Florin Stoican** - Vârful Ștevioara

👉 foto: Florin Stoican - Satul Pietreni

→ foto: Dochiana Stoican - Mioritic

→ foto: **Dochiana Stoican** - Schitul Pahomie

→ foto: Florin Stoican - Mănăstirea Arnota

→ foto: Florin Stoican -
Mănăstirea Bistrița

→ foto: Dochiana Stoican -
La săniuș

→ foto: **Adrian Rădulescu** - Floare

► foto: **Florin Stoican** - Crin de pădure (*Lilium martagon*)

→ foto: Florin Stoican - Flori de colț (*Leontopodium alpinum*)

→ foto: **Monica Huidu** - Gențiană (*Gentiana verna*)

→ foto: Florin Stoican - Soc roșu (*Sambucus racemosa*)

👉 foto: Florin Stoican
- Surori

👉 foto: Nicoleta Marin -
Pasmă
(*Centaurea atropurpurea*)

→ foto: **Florin Stoican** - Corn
(*Cornus mas*)

→ foto: Florin Stoican -
Crin de munte
(*Lilium jankae*)

→ foto: - Florin Stoican -
lenupăr
(*Juniperus comunis*)

→ foto: Florin Stoican -
Cuplu de primăvară

👉 foto: **Florin Stoican** - *Vanessa io*

→ foto: Florin Stoican - Croitorul fagului (*Rosalia alpina*)

👉 foto: Vlad Dincă - *Lycaena dispar*

→ foto: Florin Stoican - Gușter (*Lacerta viridis*)

Album realizat în cadrul proiectului:
**Monitorizarea unor specii protejate reprezentative pentru
Parcul Național Buila-Vânturarița**

**Proiect implementat
2007-2008 de:**

Asociația Kogayon
247115 Costești, Jud. Vâlcea
Tel: 0723/071.648
Email: office@kogayon.ro
www.kogayon.ro

Finanțat de
Administrația Fondului pentru Mediu
și cofinanțat de
Regia Națională a Pădurilor-Romsilva

Partener:
Administrația P.N. Buila-Vânturarița
Str. Pieței nr. 7, Horezu, Jud. Vâlcea
Tel: 0250/860.157 Fax: 0250/860180
www.buila.ro